

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA NR. 386
din data de 03.07.2019

Dosar nr.: 191/2018

Petiție nr: 1544/19.03.2018

Petent:

Reclamat:

Obiect: afirmații cu caracter discriminatoriu care lezează demnitatea persoanelor de gen feminin și care aparțin unui partid politic

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petenților

1.

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

2.

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. Prin adresa nr. 1.544 din 19.03.2018, petenta sesizează Consiliul cu privire la declarațiile făcute de către partea reclamată în cadrul unei conferințe de presă la adresa premierului, precum și la adresa femeilor din cadrul P.S.D., și a membrilor de partid.

III. Procedura de citare

4. În temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

5. Prin adresa nr.1544/25.05.2011 a fost citată petenta, iar prin adresa nr. 2423/25.04.2018 a fost citat reclamatul pentru termenul stabilit la data de 08.05.2018. La audieri părțile nu s-au prezentat.

6. Procedură legal îndeplinită.

7. Prin adresa nr. 2642/08.05.2018 petenta a depus note scrise prin care reiterează cele declarate de către partea reclamată.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentei - deputat P.S.D.

8. Prin adresa nr. 2642/08.05.2018, petenta sesizează Consiliul cu privire la declarațiile făcute de către partea reclamată în cadrul unei conferințe de presă la adresa premierului, precum și la adresa femeilor din cadrul P.S.D. și a membrilor de partid. (filele 1-2 din dosar)

Reclamatul a declarat, în cadrul conferinței de presă din data de 16.03.2018 la adresa membrilor PSD următoarele:

“În PSD sunt bărbați care nu sunt bărbați. Păi dacă ei sunt stăpâniți de care pune femeii că nu poate să stăpânească bărbați. Ția sunt oameni de nimic”, iar în ceea ce privește afirmațiile la adresa Primului Ministru:

“Eu o cunosc pe asta. Cum o cheamă?, prim ministru. Femeie super extraordinară, dar cum să mă duc eu să stau în antecameră eu bărbat la o femeie? Că te ține în antecameră la prim-ministru. Nu mă duc în viața mea. Ce să vorbesc eu cu...? Dacă e super femeie nu înseamnă că o pui și prim-ministru, ei nu sunt sănătoși la cap”.

9. Prin adresa nr. 2642 din 08.05.2018 petenta a depus note scrise prin care reiterează cele declarate de către partea reclamată, susținând că se consideră jignită de către partea reclamată având în vedere că este femeie, membru PSD, prin urmare face parte din echipa de femei PSD.

Susținerile reclamatului -

10. Prin adresa nr. 2642 din 08.05.2018 partea reclamată, prin apărător ales, susține faptul că nici una din declarațiile făcute în cadrul conferinței de presă nu se poate încadra în cele care ar putea constitui contravenții. (filele 13 -18 din dosar)

Cu privire la afirmațiile făcute la adresa premierului reclamatul susține faptul că a făcut afirmații apreciative la adresa acesteia și anume: **“Femeie super extraordinară”**. Faptul că nu consideră că ar fi potrivită pentru funcția de Prim Ministru nu înseamnă discriminare. Susține faptul că, cunoaște mulți oameni de calitate dar care nu sunt potriviți să fie Prim Miniștri. Afirmația a fost în sensul că are dubii cu privire la capacitatea petentei de a governa nu pentru că este femeie ci pentru că nu crede că este potrivită. Precizează faptul că de aceeași părere sunt alte sute de mii de oameni. Dacă a afirmat despre cineva că nu este potrivit pentru un post de conducere sau un post oarecare nu înseamnă că a discriminat. Susține faptul că a vorbit cuviincios și apreciativ la adresa acesteia și doar a prezentat punctul său de vedere în sensul că nu s-ar duce în audiență la d.na Prim Ministru.

De asemenea, mai precizează faptul că are o stimă și un respect față de femei și munca lor.

În ceea ce-i privește pe membrii PSD consideră că afirmațiile respective nu se pot încadra ca fiind fapte de discriminare, invocând prevederile CEDO, respectiv art.10 care, susține reclamatul, protejază atât conținutul cât și forma în care sunt exprimate, comunicate, opiniile, ideile, informațiile, Curtea Europeană statuând în jurisprudența sa în materie că în analiza pe care o are de făcut pentru a stabili caracterul insultător,

defăimător al termenilor folosiți, instanța trebuie să îl raporteze la întreg ansamblul circumstanțial, nu în ultimul rând la caracterul provocator, iritant sau metamorfozant al realității, specific unor forme de exprimare, simpla reținere a caracterului insultător nefiind suficientă în abordarea polemică a temei.

Mai arată faptul că are acest drept de a fi sau nu de acord cu păreri, opinii, comportamente ale altora, indiferent de rasă, sex, apartenență politică. În opinia reclamatului asta înțelege prin libertatea de exprimare și de păreri/opinii. Susține că are dreptul de a nu fi de acord cu atitudinea membrilor PSD și de a considera dacă o persoană este sau nu potrivită să fie Prim-Ministru.

V. Motivele de fapt și de drept

11. **În fapt**, Colegiul director reține **faptul că** declarațiile făcute de către partea reclamată în cadrul unei conferințe de presă la adresa premierului, precum și la adresa femeilor din cadrul P.S.D. depășesc limitele libertății de exprimare.

12. În drept, în ceea ce privesc declarațiile părții reclamate Colegiul director apreciază că în soluționarea prezentei sesizări sunt incidente următoarele texte de lege:

- art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;
- art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;
- art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000).

13. Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportată la aprecierile părților reclamate, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

14. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie

- ✓ **să fie prevăzută de lege** (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- ✓ **să urmărească un scop legitim,**
- ✓ **să fie necesară într-o societate democratică și**
- **să fie proporțională cu scopul urmărit**
Ingerința să fie prevăzută de lege

15. **Prima cerință**, cea a **existenței unei prevederi legale**, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborat cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciam că **ambele texte normative sunt previzibile și accesibile**, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

16. Raportat la **scopul legitim urmărit** prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România.

Protecția demnității unor grupuri vulnerabile/persoane care aparțin unei categorii sociale constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcarea a demnității umane, ca drept constituțional protejat, afirmațiile făcute în cadrul conferinței de presă, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- ✓ un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură
- ✓ ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența la un grup vulnerabil/categorie socială – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

17. **Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.**

18. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”).

19. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, **iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei** “nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere.

20. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”.

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

21. În scopul de a determina dacă afirmațiile făcute în cadrul conferinței de presă, ce fac obiect al prezentei sesizări, constituie un discurs de ură, Colegiul va examina: **obiectivul urmărit de partea reclamată, contextul în care a avut loc, etc.**

Obiectivul urmărit de părțile reclamate

23. Colegiul apreciază că, în prezenta speță, declarațiile reclamatului **“În PSD sunt bărbați care nu sunt bărbați. Păi dacă ei sunt stăpâniți de care pune femeii că nu poate să stăpânească bărbați. Aia sunt oameni de nimic”** se încadrează în limitele libertății de exprimare.

24. În schimb: **“Eu o cunosc pe asta. Cum o cheamă?, prim ministru. Femeie super extraordinară, dar cum să mă duc eu să stau în antecameră eu bărbat la o femeie? Că te ține în antecameră la prim-ministru. Nu mă duc în viața mea. Ce să vorbesc eu cu? Dacă e super femeie nu înseamnă că o pui și prim-ministru, ei nu sunt sănătoși la cap”** depășesc limitele libertății de exprimare aducând un prejudiciu de imagine femeii raportat la poziționarea acesteia în viața politică și decizională.

25. Colegiul director reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. **Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.**

26. În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept **„acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.**

27. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că **“libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirilor personale. Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, Libertatea de expresie include „nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [de opinia publică] ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.”**

28. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fundamentat necesitatea protejării libertății de exprimare în primul rând pe valoarea pe care acesta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcționare a unei societăți democratice.

29. În speța de față nu se impune interferența statului în limitarea libertății de exprimare privind declarațiile reclamatului: **“În PSD sunt bărbați care nu sunt bărbați. Păi dacă ei sunt stăpâniți de care pune femei că nu poate să stăpânească bărbați. Aia sunt oameni de nimic”.**

Colegiul observă că, nu se întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare potrivit art. 2 alin.1) din O.G. nr. 137/2000, republicată, deoarece termenele folosite de către partea reclamată nu aduc un prejudiciu de imagine, acestea se încadrează în limita libertății de exprimare. Cu toate acestea, Colegiul director recomandă ca pe viitor să se evite exprimări care pot aduce atingere demnității persoanei.

30. Referitor la afirmația: **“Eu o cunosc pe asta. Cum o cheamă?, prim ministru. Femeie super extraordinară, dar cum să mă duc eu să stau în antecameră eu bărbat la o femeie? Că te ține în antecameră la prim-ministru. Nu mă duc în viața mea. Ce să vorbesc eu cu? Dacă e super femeie nu înseamnă că o pui și prim-**

ministru, ei nu sunt sănătoși la cap” depășește limitele libertății de exprimare aducând un prejudiciu de imagine femeii raportat la poziționarea acesteia în viața politică și decizională, promovând idea de inferioritate a femeii față de bărbat, Colegiul director constată că în speță fapta sesizată constituie discriminare potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

31. Art. 26 alin. 1 din **O.G. nr. 137/2000** prevede: „*Contravențiunile prevăzute la art. 2 alin. (2), (4), (5) și (7), art. 6-9, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, 13, 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.*”

32. Colegiul director aplică amenda contravențională de 5.000 lei față de având în vedere următoarele:

- a) discriminarea a vizat un grup de persoane (femeile);
- b) partea reclamată a fost sancționat anterior în mod repetat pentru afirmații similare, astfel avertismentul nu este aplicabil.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Cu privire la declarațiile reclamatului la adresa membrilor PSD, nu se întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art.15 din O.G. 137/2000, declarația, ce face obiectul prezentei cauze, se încadrează în limitele libertății de exprimare prevăzute de art. 2 alin.(8) din același act normativ, (cu unanimitate de voturi)
2. Cu privire la declarațiile reclamatului privind inferioritatea femeilor, se constată săvârșirea faptei de discriminare potrivit art. 2 alin.1 coroborat cu art.15 din O.G. nr.137/2000, cu modificările și completările ulterioare, republicată.

Sanționarea reclamatului cu CNP 1580625400258, cu amendă contravențională în valoare de 5000 lei conform art. 26, alin. 1 din O.G nr.137/2000, cu modificările și completările ulterioare, republicată coroborat cu art.8 din O.G 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, (cu 6 voturi pentru amenda si un vot pentru avertisment);

3. O copie a prezentei hotărâri va fi transmisă părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Amenda se va achita la Administrația Finanțelor Publice a Județului Ilfov, conform Ordonanței nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor. Contravenientul este obligat să trimită dovada plății amenzii către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (cu specificarea numărului de dosar).

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – membru

DINCĂ ILIE – membru

HALLER ISTVÁN – membru

JURA CRISTIAN – membru

LAZĂR MARIA – membru

POPA CLAUDIA SORINA – membru

SANDU TATIANA VERONICA – membru

Data redactării:

Motivele de fapt și de drept redactate de P.C.S. și V.F.

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.